

ELCKERLYC, katholiek Vlaamsgezind weekblad, in Brussel uitgegeven vanaf 9 november 1935 en te Antwerpen gedrukt op de persen van de naamloze vennootschap De Vlijt.

Omstreeks 1935 werd het Vlaams minimumprogramma van Frans van Cauwelaert, nadat dit al goeddeels in de praktijk was omgezet, naar de achtergrond verdrongen door een krachtige federalistische stroming, die ook binnen Vlaams-katholieke partijrangen snel aan invloed won. De pro-federalisten vonden in het weekblad *Nieuw Vlaanderen*, dat vanaf eind 1934 verscheen, een militante spreekbuis. Daartegenover plaatsten Van Cauwelaert en zijn neef Karel van Cauwelaert een eigen publicatie, die zich vooral richtte tot de Vlaamse christen-democratische intelligentsia die het federalisme afwees. *Elckerlyc* nam vanaf het eerste nummer krachtig stelling tegen de ideeën van “*De Standaard, Nieuw Vlaanderen en C°*” en bepleitte daartegenover de formule “kulturele autonomie op grond van een publiekrechtelijk statuut”. De kernredactie was samengesteld uit mensen die nauw aanleunden bij de politieke filosofie van Van Cauwelaert, onder wie zijn broer en letterkundige August van Cauwelaert, zijn neef Karel, de Gentse katholieke politicus Edgar de Bruyne en Antoon Breyne. Van Cauwelaert, die nauwgezet toezicht hield op de redactionele activiteiten van zijn weekblad, zorgde er tevens voor dat de meerderheid der aandelen van Brabantia, uitgever van *Elckerlyc*, in handen bleef van de familie Van Cauwelaert. De overige aandelen behoorden aan De Vlijt, uitgever van de christen-democratische *Gazet van Antwerpen*, waarmee *Elckerlyc* ideologisch verwant was.

Overtuigd antifederalistisch, bleef het weekblad toch consequent de flamingantische lijn binnen de katholieke partij verdedigen; samenwerking met Vlaamsgezinde strekkingen elders werd aangemoedigd waar mogelijk. Na de wetgevende verkiezingen van 24 mei 1936 werd die drang naar samenwerking over de partijgrenzen heen belichaamd in de Vlaamsche Concentratie, waartoe ook *Elckerlyc*, bij monde van De Bruyne, formeel toetrad. De toon van het weekblad werd snel terughoudender toen de uitgesproken pro-federalistische en rechtse ondertoon van het concentratieplatform duidelijk werd. Van Cauwelaert legde meer dan ooit de nadruk op de enige vorm van concentratie die hem mogelijk en wenselijk leek: deze rond de Vlaamse vleugel van de katholieke partij.

Hoewel *Elckerlyc* omstreeks 1937 in een financieel zorgwekkende toestand verkeerde – de onderneming bleek van bij de aanvang een geldverslindend project – en hoewel de komst van het nieuwe dagblad *De Courant* even liet vermoeden dat er een aanvaardbaar alternatief voor het weekblad was gevonden, zette Van Cauwelaert de uitgave voort, ten koste van zware financiële inspanningen. De redactie van de afgeslankte nieuwe versie kwam in han-

den van de katholieke politicus en advocaat Jan Valvekens. Van Cauwelaert, die vanaf het eerste nummer voor een ruime redactionele inbreng had gezorgd, ging in zijn bijdragen meer en meer stelling nemen tegen de rechts-autoritaire strekking die zich binnen Rex en het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV) profileerde en tegen de invloed die door nazi-Duitsland op deze partijen werd uitgeoefend. Het laatste nummer van *Elckerlyc* verscheen vlak na de Duitse inval in België, op 11 mei 1940.

LITERATUUR: H. Verachtert, *"Tegen niemand, maar voor Vlaanderen"*. Het katholieke vlaamsgezinde weekblad "Elckerlyc" 1935-1940, KUL, onuitgegeven licenciatuursverhandeling, 1981.

ILLUSTRATIE(S), zie: Pieter J. Broekx.

HERMAN VERACHTERT